

Szerkesztőség, kiadó

vatal és nyomda:

Kolozsvár, St. Baron

10. (Brassai-utca) 10.

Telefon

3181

Dr. Ramassetter Róbert
Disztér 2. II. 8.

KELET

ESZDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — 1150
Félévre — 600
Negyedévre — 320
Egy hónapra — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — 3—

1927 szeptember 3 Szombat

Ciuj-Kolozsvár * X évfolyam * 100. szám

5687 Elul 6

Készül az új költségvetés

Christu Simionescu és Victor Badulescu pénzügyi államtitkárok a jövő héten megkezdik az 1928. évi állami költségvetés előzetes munkálatait. A költségvetés összeállításának módzataira vonatkozólag Bratianu Vintila pénzügyminiszter még elutazása előtt megfelelő instrukciókkal látta el a két államtitkárt. A pénzügyminiszter utasításának értelmében az összes minisztériumok már régebben megkezdték a maguk budgetjének összeállítását. Az eddigi hírek szerint a jövő évi állami költségvetés nem fogja a 35 milliárd lejt meghaladni, vagyis körülbelül ugyanolyan összegű lesz, mint a jelenlegi budget.

Az általános költségvetésen kívül külön költségvetést készítenek az autonómiával rendelkező állami intézmények. Így például a CFR budgetje meg fogja haladni a 15 milliárd lejt, a posta költségvetése 2 milliárd körül lesz, az állami nyugdíjpénztáré több, mint másfélmilliárd. Ugyancsak külön budgettel szerepel majd a központi letétpénztár és a CFR munkáspénztára. A valóságban tehát az állami költségvetés 56—57 milliárd körül lesz. Ezzel kapcsolatban Bratianu Vintila arra határozta el magát, hogy 1918-tól kezdődőleg az állami költségvetéseket, úgy a bevételek, mint a kiadások tekintetében, reális alapon fogja összeállítani, nem pedig fölösleges előirányzásával, mint az a mult években történt.

Ennek az új koncepciónak a jegyében történt, hogy a pénzügyminiszter korrigálta az 1927. évi költségvetést, még pedig olyanformán, hogy a kiadásoknál és a bevételeknél összesen egymilliárd 250 millió lejjel felemelte az egyes tételeket, amire eddig nálunk nem volt példa. Az idei költségvetés ezáltal 33 milliárd 390 millió lejről 34 milliárd 640 millió lejre emelkedett. A költségvetés korrigálása a július 31-én megszavazott törvény útján történt. A kiadási tételeknél 1 milliárddal felemelték a köztisztviselők és nyugdíjasok anyagi helyzetének megjavítására szolgáló alapot, amely ilyenformán kétmilliárdot tesz ki. A rendkívüli és póthitelek folyósítására szolgáló alapot 702 millió 358 ezerről 952 millió 358 ezer lejre emelték fel. Ugyanakkor a bevételeknél a behozatali vámilletékekből előirányzott 4 milliárd lejt felemelték 4 milliárd 250 millióra, a bélyegilleték-jövedelem előirányzatát pedig 2 milliárd 818 millióról 3 milliárd 318 millióra emelték.

Az 1927. évi költségvetés korrigálásával Bratianu Vintila megközelítette az 1928. évi költségvetést, amely állítólag nem lesz 35 milliárd lejnél nagyobb. Tekintettel arra, hogy egyes minisztériumoknak a jövő évben új budgetemelésre lesz szükségünk, a pénzügyminiszter ezeket a többleteket úgy akarja megadni, hogy más minisztériumok kiadási tételeit fogja redukálni. Amennyiben a jövő évi költségvetésből mégis marad valamilyen fölösleg, Bratianu Vintila ezeket az összegeket konszolidációs befektetésre szándékozik fordítani. A pénzügyminiszter arra is számít, hogy a megüresedett köztisztviselői állások * be nem töltésével, valamint a fölösleges állások megszüntetésével is tekintélyes összeget fog megkatarítani a reális szükségletek fedezése érdekében.

Ilyen elvek mellett készül az új költségvetés, amely ugyilátszik levonta a költségvetési fölöslegek keserű tanulságait. A „feleslegeket“ az elmúlt rezsimben valamennyire magántulajdonnak tekintette a kormány és különös elvek

alapján osztotta szét, úgy hogy a közmunkákra semmi sem marad.

Ha a fölöslegek nélküli költségvetés való-

ban létrejön és a költségvetésben minden szükséges kiadásra fedezet kerül, akkor az 1928-as költségvetés valóban reális budget lesz.

Birói uton osztják fel az örökösök között Ferdinánd király hagyatékát

(Bucuresti-Bukarest, szept. 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Catuneanu táblai bíró befejezte a királyi hagyaték leltározását. Az „Adeverul“ szerint az elhunyt uralkodó örökösei nem tudtak megegyezni a vagyon felosztása tekintetében és ezért a királyi ház statutumai értelmében a bukaresti ítélőtábla I. szekciója fogja birói uton az ügyet elintézni.

Amerika zsidósága a mandátumban vállalt kötelezettségek fokozottabb teljesítését követeli Angliától

Stephen Wise newyorki főrabbi bizalmat szavazott Weizmannnak és az elnökségnek. „Áldozatot hozni, kitarítani és előrelátónak lenni“ — a XV. cionista kongresszus jelszava

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársának jelentése —

Bazel, szeptember 2. Weizmann Chaim professzor hatalmas politikai expozéja, amely a XV. cionista világkongresszus tanácskozásait bevezette, nagy feltűnést keltett nemcsak a világ zsidóságában, hanem diplomáciai körökben is. Beszédében, kiindulva a Herzl Tivadar által megalapított politikai cionizmus harmincéves jubileumának alkalmából, Weizmann megállapítja, hogy a cionizmus legfontosabb eredménye az, hogy az első bázei kongresszus óta és azóta, hogy Palesztinában a zsidóság megmutatta konstruktív erejét, a világ nemzetei megváltoztatták a zsidósággal szemben eddig elfoglalt álláspontjukat. Most, harminc esztendeje néhány rajongó gyűlt egybe Bazelben, hogy programot teremtsen, ma pedig egy megvalósult eszme nehéz felelősséget hordja vállán a kongresszusban megtestesült cionista világszervezet.

Weizmann ezután a zsufolóság megtelt első páholsor felé fordulva, ahol a diplomáciai testület tagjai és a Népszövetség képviselője foglaltak helyet, a következőket mondotta:

— Ez a kongresszus Herzl Tivadar géniuszának árnyékában ülésezik, aki itt hívta életre a bázei kongresszust és a bázei programot. A mi mozgalmunk egy új zsidó-közösség elemeit teremtette meg az elmúlt 30 évben és új beállításba helyezte a világ előtt a zsidókérdést. A világ nem tekintheti többé a zsidó problémát ellenséges rejtvénynek, amelynek megoldására kilátás sincsen.

A magunk ura

Weizmann ezután a jelenlegi kongresszus feladatait vázolta, amelyek politikai és szervezeti téren, valamint a palesztina-munka terén hárulnak rá. Részletesen foglalkozott a cionizmus politikai helyzetével. Mély benyomást tett az a bejelentése, hogy a cionista szervezet változatlanul jó, sőt mélyülő viszonyban van egy az argol kormányval, mint a Népszövetséggel. Elismeri, hogy a mandátumban vállalt kötelezettségeket Anglia még nem teljesítette, de a mandátum mégis a maga sorsának urává tette a zsidóságot. A politikai fejlődésben lassu, de állandó előrehaladásról számolhat be. Ugyancsak kedvezőbbek Palesztina gazdasági kilátásai. Nem szabad a krízist lebecsülni, de tulbecsülni sem. Minden gondolatunk és érzésünk a munkanélküli chalucok mielőbbi foglalkoztatására kell koncentrálnódjék. Ennek a kongresszusnak nem szabad befejeződnie mindaddig, amíg megfelelő eszközöket és módokat nem talált a munkanélküliség megszüntetésére és az ujjáépítési munka kereteinek kibővítésére.

Szokolov beszéde

Weizmann beszédét a háromezer főnyi hallgatóság frenetikus ovációval fogadta. Utána Szokolov tartott héber beszédet. Beszédét, amely teljesen egy órán át tartott, a közönség folytonos tapsal szakitotta félbe. Szokolov többek között a következőket mondotta:

— Ugy jöttünk Bazelbe, mint amikor a gyermek hosszú távollét után átlépi a szülői ház küszöbét. A modern cionizmus itt született meg, itt lebbentette fel Herzl a zsidó jövőndő fátyolát. A cionizmus eddig ismeretlen grandiózitást vitt bele a zsidóság életébe. Itt, Bazelben indította meg Max Nordau az asszimiláció elleni harcot, amely ma már harmincéves. Az álmódoszás és a tespedés korszakai után, a cionizmus jelenleg harmadik korszakát éli át: a zsidó nemzeti otthon elismerésének és megvalósulásának korszakát. A súlyos napokat élő Palesztinával szemben ennek a kongresszusnak három kötelessége van: áldozatot hozni, kitarítani és előrelátónak lenni. (Különböző frakciók felé fordulva.) Valamennyiünknek, akik itt vagyunk, össze kell fogunk az egész zsidó népet egy olyan hatalommal, amely a gazdasági viszonyok átmeneti mostohaságát legyőzi.

Percekig tartó tapsvihár és éljenzés fogadta Szokolov beszédét. Ezután megválasztották a kongresszus elnökségét. A kongresszus elnöke Szokolov, első alelnöke pedig Leon Motzkin lett.

Az általános vita

Bazel, szept. 2. Nagy feltűnést keltett az igazolási vita során, hogy a lengyel delegátusok mandátumát nem igazolták. Az igazolt mandátumok száma emiatt 212-re apadt.

Az általános vita során Mayer Berlin jeruzsálemi rabbi a palesztinai rabbi-kar és a Mizrachi nevében helyeslését fejezte ki azon tárgyalásokkal szemben, amelyek azt célozzák, hogy a nem cionista zsidóságot is bevonják Palesztina ujjáépítésébe.

Arlosoroff dr. a szocialista munkáspárt képviselőjében állást foglalt a cionista szervezeten belül fellépő radikális és revizionista irányzatokkal szemben. Ezek ellensúlyozására követeli, hogy az egyes országokban valamennyi cionista párt összefogjon.

Stephen Wise newyorki főrabbi az amerikai zsidó kongresszus nevében bizalmát fejezte ki a cionista szervezet végrehajtó bizottsága iránt. A politikai jelentéssel kapcsolatban Stephen Wise megütközését fejezte ki amiatt, hogy a mandátumot gyakorló angol kormány nem támogatja megfelelő mértékben Palesztina ujjáépítését.

eskel
e 225 lei.

utner
ök életéből.
e 185 lei.

berek
—19. század
—Ara 510 lei.

osztályában

an
ent
ek

..... 707
..... 183
..... 108
..... 115
..... 144
..... 102
..... 115

..... 1632
(I-II) 544
..... 408
..... 72
..... 225

ságról 680
..... 201
..... 115
önyve 136
..... 180

I-III) 360
..... 144
..... 144
nőhöz 224

ságok

..... 300
..... 220
..... 380
..... 220
..... 270
..... 300
..... 520
ismus 1280

.....
tályában

FÓRUM

Mi az igazság a Marosvásárhelyi Kereskedő Társulat választott bíróságának ügyében

Az Uj Kelet egyik legutóbbi számában foglalkozott a Marosvásárhelyi Kereskedő Tanács választott bíróságának kérdésével. Cikkünkre most dr. Márk Miklós ügyvéd, a Kereskedő Társulat ügyésze az alábbi hozzászólást küldte be, amelynek készsággel adunk helyet.

Mint a Marosvásárhelyi Kereskedő Társulat titkára és ügyésze mindenekelőtt azt a tényt kívánom leszögezni, hogy a Társulat semmi néven nevezendő időleges, vagy állandó bíróságot nem létesített.

Tény az, hogy a Társulat foglalkozott az a kérdéssel, hogy valamelyes módon segíteni kellene azon a tarthatatlan helyzetben, hogy a bíróságok tulterhelése következtében és a nagyfokú bíróhiány miatt a kereskedők nem képesek kihatározott követeléseiket felhajtani.

A tárgyalások során a Társulat választmány augusztus hó 18-iki ülésén elfogadta az iránti javaslatomat, hogy a tömeges felhajtási pereket választott bíróságok útján kellene elintéztetni, még pedig olyanformán, hogy a Társulat tagjai díjmentesen legyenek kötelesek a bírói tisztet ellátni, mert a választott bírák külön díjazása esetén a költségek tultengése tenné lehetetlenné a követelések behajtását.

A kereskedők kinnlevőségeinek ilyen módon való behajtása nem elszigetelt jelenség, mert a Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok már 12 év óta áll ilyen tekintetben — minden kormányhatósági engedély nélkül — tagjai rendelkezésére.

Egyebekben a Társulat választmány augusztus hó 18-iki jegyzőkönyv tanúsága szerint épen ezért, hogy minden félreértés teljesen ki legyen zárva, javaslatomra leszögeztem, hogy a Társulat az általa saját kebelében alkalmilag alakítandó választott bíróságoknak nem óhajt semmi közhatalósági jelleget kölcsönözni, hanem minden egyes megalakuló választott bíróság ügy tekintendő, mint a szerződő felek akarata és a polgári perrendtartás szabályai szerint alakított rendes választott bíróság.

Arra, hogy a Társulat ezen választott bíróságokat a saját kebelében óhajtotta rendszerezíteni, az készítette a Társulat vezetőségét, hogy egyrészt az alávetés és megalakulás lehetőségeit megkönnyítvén, másrészt pedig a feleket a választott bíróságokkal járó horribilis költségektől mentesítvén, a kereskedő és iparos társadalomnak segítségére lehessen, másrészt pedig azt tartotta a vezetőség szem előtt, hogy a választott bíróságok rendszeresítése által, tetemes munkától fogja mentesíteni a rendes királyi bíróságokat, amelyek amugyis túl vannak terhelve munkával s amelyek ennek következtében fokozottabb mértékben fogják kielégíteni a jogkereső közönség igényeit.

Megállapítható tehát, hogy itt természetesen minden egyes esetben csak ad hoc összeállítandó választott bíróságokról lehet szó, amely esetekben a Társulat tagjai a bírói tisztet ingyen fogják ellátni s amelyekhez a Társulat a helyiségét a tagok rendelkezésére fogja bocsájtani.

A választott bíróságok megalakulásának lehetőségeit az 1911. LI. 768. paragrafusa szabályozza, amely szerint, ha a választott bírósági szerződésben a bíróság tagjai megnevezve nincsenek és a választott bíróság alakítására a szerződés másként nem intézkedik, mindenik fél egy-egy bírót választ. Ebből tehát világosan kitűnik, hogy a felek ebben a kérdésben teljes urai a helyzetnek s a bíróság megalakítására „másként”, vagyis szabad akaratuk szerint bárhogyan megállapodhatnak.

A Társulat választmány még a hivatkozott cikk megjelenése előtt teljesen tisztában volt azzal, hogy minő formásokat ír elő a törvény az ilyen ad hoc összeállítandó választott bírósági eljárásra vonatkozólag, azonban ez semmi esetre sem kellett az eszmétől elidegenítse, sőt ellenkezőleg, arra serkentette, hogy már jóelőre gondoskodjék arról, hogy ezek a törvény által megkívánt előírások az alkalmilag megalakítandó választott bíróságoknál fokozottabb mértékben

Kézimunka Sipos-nál

végeladás

Cluj, Calea R. Ferdinand 8.

A kézimunkákkal végleg felhagyok! Előrajzolt, kezdet és kész kézimunkákat, kelim anyagokat stb. stb.

30 százalékkal olcsóbban

árusítok. Nordisch hárászt 7 leiert, berliner hárászt 9 leiert végleg kiárusítom. A többi kézimunka árú is ilyen olcsó árban árusítom **mig a készlet tart.**

szem előtt tartassanak.

Igen természetes, hogy amennyiben mindennek dacára szörványosan előfordulnának olyan esetek, amelyeknél a perrendtartás formai előírásai szem elől tévesztettek, a sérelmes félnek minden egyes esetben joga leend a hozandó ítélet ellen a rendes bíróságnál megtámadási pert tenni folyamatba, amelynek során sérelmei orvosiását kérheti.

Ezek a szörványos esetek azonban semmi esetre sem jelentik azt, hogy emiatt az egész eszme el lenne ejtendő, mert azt a kis fáradságot, illetőleg figyelmet, amit a formák betartása igényel, mindenesetre megéri azt az előnyt, ami abból származik, hogy a kereskedők gyorsabb procezussal juthatnak jogos követeléseikhez.

A választott bíróságok jogi természete teljesen elüt azon külön bíróságok jogi természetétől, amelyekre a cikk írója hivatkozik s ame-

lyek teljesen külön törvényben is vannak szabályozva, mert míg az előbbieket alakítása elé a törvény semmi néven nevezendő akadályt nem gördít s pusztán a felek akaratától függően, minden hatósági beavatkozás nélkül, bármikor összeállíthatók, addig az utóbbiak állandó jellegű bíróságok, amelyeknek rendes bírói szervezettel, legfelsőbb jóváhagyással és a kereskedelmi és igazságügyminiszter által láttamozott alapszabályokkal kell birniok.

A kétféle bíróság között tehát olyan lényeges különbségek vannak, hogy el sem képzelhető a választmány részéről olyan nagyfokú gondatlanság, vagy tudatlanság, hogy egyiket a másikkal összezeserélte volna.

A Társulat 70 éves fennállása és multja elég garancia arra, hogy működése minden időben kizárólag a törvény és jog keretén belül fog történni.

Dr. Márk Miklós

Ma kerül a vizsgálóbíró elé Erdélyi Béla

Mentőkörülmények akadtak a súlyosan terhelő adatokkal szemben

(Budapest, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A jassz, a bünöző, a gentleman és a monoklis aszfaltbetyár típusaiból összegyűrt hitvesgyilkos Erdélyi Béla bünügye még most sincs teljesen tisztázva a nyomozó hatóságok előtt. Bár rendkívül súlyos terhelő bizonyítékok gyűlte össze annak bizonyítására, hogy Erdélyi Béla tényleg elkövette tettét: egyes momentumok mégis amellet szólnak, hogy talán mégse kimondottan gyilkosság esete forog fenn. Az azonban minden kétségen felül bebizonyosodott, hogy

Erdélyi Béla egyike a háboru utáni nemzedék erkölcsi érzékben különben sem magasan álló legromlottabb típusainak, aki egy viruló szépségű leányt eleve azzal a szándékkal vett el feleségül, hogy halálára spekuláljon

s a 20 ezer dolláros életbiztosítási díjra fedezze le szédületes és megdöbbentő igényeit, amelyeket idáig is csak szélhámosságokkal, váltóhamisításokkal tudott kielégíteni.

A nyomozás újabb adatai szerint Erdélyi Béla már egyszer próbálkozott felesége láb alól való eltevésével, legalább is erre vall dr. Lészó Ernő budapesti orvosnak, Erdélyiék barátjának vallomása, aki szerint Forgách Anna gyakran megjelent rendelőjében, gyengeségről és idegességről panaszkodott, miért is inzulin-porokot és vértképző arzéninjekciókat adott neki, hogy hizzon. Forgách Anna egy napon nagyon rosszul lett és Klár Zoltán doktorral úgy döntöttek, hogy be kell szállítani a Grünwald-szanatóriumba.

A Grünwald-szanatórium orvosa dr. Szász Zoltán elmondotta a rendőrségen, hogy Forgách Annát több injekcióval kellett életrekelteni, mert teljesen öntudatlanul feküdt az ágyon.

Szász dr. megállapítása szerint, a rosszul-életet valamilyen ismeretlen mérge okozta. Amikor Forgách Anna jobban lett, megkérdezte tőle, hogy miféle mérget vett be, mire Forgách Anna megesküdött, hogy semmiféle mérget nem vett magához és nem tudja, mi történt.

Hosszabb faggatás után végül bevallotta, hogy férje adott neki veronált, hogy nyugodtabban aludjék.

Budapest, szeptember 2. Löw Zoltánné, aki Erdélyiékkel egyidőben nyaralt Milstadtban, mint jelentették, tegnap megérkezett Budapestre és a rendőrség azonnal megkezdte kihallgatását. A rendőrség a kihallgatás anyagát nem hozta nyilvánosságra, de bizonyos, hogy azok rendkívül nagyfontosságúak, mert a kihallgatást sűrűn félbeszakították, hogy annak anyagáról a felettes hatóságoknak referáljanak. A kimerült asszonyt később pihenni hagyták, közölve vele, hogy még a mai napon folytatják kihallgatását.

Löw Zoltánnét szembesíteni fogják Gáldy Nándorral is, mivel kettőjük vallomása között erős ellentétek vannak.

A budapesti főkapitányság a klagenfurti vizsgálóbírótól kétoldalas átíratot kapott, amelyekben olyan adatok vannak, amikre vonatkozólag szintén szükségesnek látszik Löw Zoltánné kihallgatása.

Egyidejűleg a klagenfurti hatóság megküldötte Forgách Anna holotti bizonyítványát is, melyben a halál okát veronál-mérgezésben és agonia közben történt fojtogatásban állapítják meg. A főkapitányságon ma hallgatták ki azt a fiatalembert is, asinek Erdélyi az asszony halála után állítólag táviratot küldött — a fiatalembert szerint — a következő szöveggel:

„Akadályozd meg a váltó óvatolását. Anna meghalt, jelensd be igényemet a biztosítónak. Béla.”

Budapest, szept. 2. Löw Zoltánné koronatanu kihallgatását a rendőrség ma folytatta. Egyidejűleg az ügyészségen Enyedi Róbert vizsgálóbíró tanulmányozza a bünügyet, amivel mára elkészül és holnap kihallgatja Erdélyit. Valószínű, hogy a vizsgálóbíró az ügy tisztázása céljából a helyszínré, Milstadtba utazik. Ezideig kétségtelenül súlyos körülmények látszanak bizonyítani, hogy Erdélyi Béla tényleg elkövette a hitvesgyilkosságot, ezzel szemben azonban sok mentőkörülmény is fenforog. A rendőrség ma kihallgatja Löwné két leányát is, akik Forgách Annussal Milstadtban baráti viszonyban voltak.

Hirdessen az Uj Keletben

61.000
kerül eladás

Róz

drogeriában,

Egy vevő
Viszonteláru
mint a nagy

árles

határoztuk el m
sajt foglalkoztat
hassuk, ha teh
Bösendorfer
genossensch
és Hoffma
pianinó

akar vásá
Marosvásá

Szék

bu

hatalmas raktára
vezé

Kövérsé

Elhizás ell
golyócska.
sodást. Na
idéznek elő

Dr. Biró
Egy

Zo
biz

Legnagyobb ga

Tris

kitűnő hirneve
gyobb szaküzlet
márka vezérke
kaphatók ho
feltétel mellett

Tele

61.000 drb. szappan kerül eladásra augusztus 31-től szept. 10-ig a

Rózsa Royal

drogeriában, Cluj, Főter 26. szám alatt.

Egy vevő csak 6 drbig vásárolhat. Visszontelárusítóknak ugyanazok az árak, mint a nagyközségnek. — Figyelje a kirakati árakat.

Rutor-
árleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkáit foglalkoztatásunkat olcsó és jó butort Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann zongorát

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Rétí

butorgyár rt.
hatalmas raktárait. Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek.

Kövértség korai vénség

Elhízás elleni szer a párisi Jodillon golyócska. Kis adag gátolja a hájasodást. Nagyobb adagok lefogyást idéznek elő. — Főszétküldési hely:

Dr. Biró gyógyszerész, Cluj.
Egy doboz ára 150 lej.

Mottó:
Zongoravétel bizalom dolga

Legnagyobb garancia erre az 58 év óta fennálló

Triska I. cég

kitűnő hírneve miatt egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Förster világ-márka vezérlővel. — Zongorák kaphatók hosszabb észleltetési feltétel mellett is. Cluj, Str. Saguna 14. Telefonszám 4-19.

Csalással és sikkasztással vádolja az ügyész Schultzet és Mischnajewszkyt

Csak hétfőn kerül Héleure sor. Mischnajewszky védője elmondotta védőbeszédét, Schultze védőjének beszédére a mai tárgyaláson kerül sor

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A két fezőr hatalmas port felvert bünpörének tárgyalása ma délelőtt döntőfázisához érkezett el. A délelőtti tárgyalás folyamán felolvasták a bizonyítási eljárás kiegészítésére annexált aktákat, majd délután összecseptak a vád és védelem képviselői. Minden valószínűség szerint azonban nem a kolozsvári törvényszék fogja az utolsó szót kimondani Schultze és Mischnajewszky fölött, annál is inkább, mert a csalás büntette miatt adható ítélet rendkívül széles skálája folytan előreláthatólag úgy a vád, mint a védelem képviselői meg fogják felelőbírnizni az elsőfoku bíróság verdiktjét.

Schultze multja a tárgyaló terem asztalán

Ma délelőtt kilenc órakor nyitotta meg a tárgyalást dr. Furnea elnök. Megkezdtek a periratokhoz csatolt terhelő és mentő akták felolvasását. Blasiu Alexandru jegyző olvasta fel a vád és védelem által invokált dokumentumokat. A termet ezuttal zsúfolásig megtöltököző közönség lankadatlan érdeklődéssel hallgatta a Schultze felett Hannoverben kimondott fogház-büntetés 70 oldalra terjedő hosszas és körülményes indokolását egyrésztől, másrésztől pedig azokat a berlini kereskedelmi kamara által kiállított okmányokat, amelyekben igazolják, hogy Schultze 1925 szeptember 18-ikán alakult Middle Europe Securities Company teljeshatalmu vezérigazgatója volt.

A dr. Furnea és Filipescu közötti nézeteltérés elsimítására harmadik bírónak bevont Decusaravai kiegészített bíróság meghozta a periratok felolvasására vonatkozó döntését. Ma reggel felolvasott akták közül a védők különösen annak a táviratnak tulajdonítottak nagy fontosságot, amelyben Osvada annak idején Romániába hívta Schultzet és amelynek a szövege következő volt: Jöjjön azonnal, a kölcsön eszközölhető. Felolvasták azokat a táviratokat is, melyeket Schultze Bukarestből Kolozsvárra, majd Kolozsvárról Bukarestbe küldött.

A terhelő és mentő akták

Dr. Giurgiu, Schultzenak a védője, nagy fontosságot tulajdonított, különösen annak a levélnek, amelyet az angol pénzesoport intézett Schultzehoz Kolozsvárra és amelyben Schultzet felhatalmazza kölcsöntárgyalásokra.

Az ügyész felolvassa a vádlottakat terhelő periratokat, így a német hatóságoknak a bukaresti rendőrprefektúrához intézett megkeresését, amelyben Schultze kiadását kéri. Felolvassa továbbá Schultzenak a fogházból irt leveleit, melyekben berlini barátaitól pénzt kér, hogy annak segítségével megszökhesen a fogházból.

Egy elkéselti üdvözlés

Ügyész: Ezeknek az aktáknak felolvasását azért találom fontosnak, mert ezekből kitűnik, hogy ki Schultze, mire képes és különösen az, hogy kolozsvári szereplésének folyamán nem tiszta szándékok vezették.

Ezután felolvassák a Middle Europe szeptember 25-ikéről keltezett levelét, amelyben Schultze aligazgatói és az egész tisztviselői kar sok szerencsét kívánnak vezérigazgatójuknak a kölcsöntárgyalásokhoz és az elért sikerekhez. A közönség általános derűltége közepette olvassák el a Middle Europe üdvözlő levele után azt a levelet, amelyet ugyanez a bank a bukaresti Bachmann cégnek küldött s amelyben tudomására hozzák Bachmannéknak, hogy Schultze már nincs a Middle Europe élén és hogy megbízatását visszavonták.

Giurgiu dr.: Schultze szerencsétlen áldozat, akit rokonai és tisztviselői az orránál fogva vezettek, majd a börtönbe juttattak. Rokonai és tisztviselői, míg ő itt tartózkodott Romániában s azon fáradozott, hogy Kolozsvárra kölcsönt szerezzen, Berlinben eljátszották lakójának egész vagyonát és ahelyett, hogy ők lakójának családjáért, Schultzet áldozták fel, akinek itt, Romániában nem áll módjában, hogy megvédje magát. Hivatkozik arra, hogy

az a hannoveri ítélet, amely Schultzenak három évet mér, egy valószínűs justicimord s most ez az elhagyott beteg ember ki van újra téve annak, hogy ártatlanul ítélik el.

Semmiségi panaszok özöne

Blasiu jegyző ezután felolvassa Schultze felhatalmazó levelét, ezután azt a szerződést, melyet a vádlottak Kolozsvár városával kötöttek s amelyből kitűnik, hogy a Middle Europa csak a közvetítő szerepet vállalta a kölcsöntárgyalások folyamán, fentartva magának a jogot, hogy a kölcsön folyósításával egy amerikai pénzesoportot bizzon meg.

Ezután dr. Fehér Dezső, Mischnajewszkynek a védője olvassa fel azokat a periratokat, melyekből kiderül, hogy Mischnajewszky önhibáján kívül került Schultze szolgálatába s ahonnan nem tudott többé menekülni. Dr. Fehér nagyon kevés aktának felolvasását kérte, épen azért, mert védelem ellen az ügyész alig néhány vádat tart fen. Ezután az elnök emelkedik szólásra és kijelenti, hogy Decusara bíró csak a periratok folyamán foglalt helyet a bíróságban, eszerint a tárgyalást ezután újra csak Filipescu bíróval fogja vezetni.

Dr. Giurgiu: Ez ellen semmiségi panasszal élek, mivel abban az esetben, ha nézeteltérés támadt két bíró között s ennek elsimítására egy harmadik bírót vonnak be, a harmadik bíró a tárgyalás végéig posztján kell, hogy maradjon. Az elnök: A semmiségi panaszt a bíróság tudomásul veszi.

Ezután dr. Fehér védő emelkedik szólásra és kéri, hogy a csekkügyletek átvizsgálásával a bíróság szakértőt bizzon meg, mivel már többször is megtörtént, hogy különböző tévedésekből kifolyólag ismert és nagybankok csekkjeit sem honorálták.

Elnök: Ezt a kérését a bíróság nem teljesítheti, mivel hivatottnak érzi magát arra, hogy a tárgyalás minden pontja felett kellőképpen ítélkezzen. Dr. Fehér erre semmiségi panaszt jelent be.

A vádbeszéd

Délután négy órakor Popescu királyi ügyész emelkedett szólásra és kétórás vádbeszédében bizonyította Schultze és Mischnajewszky bűnöségét. A tárgyalóteremben minden talpalatnyi helyet elfoglaltak az érdeklődők.

Két nem közönséges nemzetközi szélhámos ellen emelünk most vádat — kezdette beszédét Popescu ügyész — és mielőtt a vádak sorozatát felsorakoztatnók, jellemezni fogjuk Schultze és Mischnajewszky előéletét. Mischnajewszky anélkül jött le Romániába kölcsönökről tárgyalni, hogy megbízó levele lett volna az állítólagos trösztöktől. Az előéletére szolgáljon illusztrációképen a következő néhány adat:

Azt állította, hogy osztrák alattvaló, holott orosz állampolgár, akit Ausztria területéről öt évre tiltottak ki.

Mischnajewszky 1923-ban áthágta ezt a tilalmat és e miatt háromnapos fogházzal büntették. 1926 június 6-ikán a bécsi törvényszék csalás miatt héthónapi fogházra ítélte el.

Christian Erich Shultze eddig öt ízben volt már különböző bűncelekmények miatt elítélve. Csak a három legfontosabbat kívánjuk kiemelni:

Szélhámoságok miatt egyszer öt hónapig, csalás miatt egyszer kilenc hónapra ítélték, legutóbb pedig hamis bukás és részvénytulajdonos hamisítása miatt háromévi börtönre ítélték el.

Ebből egy félévet töltött el, betegsége miatt szabadlábra helyezték és szabadságát újabb csalás elkövetésére használta fel. Az újabb letartóztatási végzés elől szökött le Romániába, nem azért, hogy a szegény városokon segítsen, hanem, hogy folytassa eddigi életmódját, amelyet az öt büntetés eléggé illusztrál.

A kolozsvári kölcsön történetét ismerteti ezután az ügyész. Mischnajewszky vallomása szerint Kolozsvárról Párisba utazott, de a trösztje

visszautasította a kölcsöntervezetet. Tény ezzel szemben az, hogy a két utlevélben nyoma sincsen a francia vizumnak. Ellenben elutazott Bécsbe, ahol a törvényszék kéthónapi fogházal sujtotta. A városháza sulyos hanyagságot követett el akkor, amidőn nem érdeklődött közvetlenül a trösztnél is a kölcsön sorsa felől.

Ezután kapcsolódott be a kölcsöntárgyalásokba Schultze. Háromezeröttszáz dollárt kért a várostól, a város azonban szerencsére nem adta meg neki ezt az összeget. Schultze a bukaresti bankalpitási tervével próbált pressziót gyakorolni Osvadákra, hogy az összeget mégis kifizessék neki.

Elmondja ezután az ügyész, hogy Mischnajewszky Szatmár városától 50 ezer, az Unió Vagongyártól 150 dollárt vett fel azokért a bizonyos fordításokért, amelyeket nem csinált meg. Mischnajewszky ugyszólván meztelenül jött Romániába, a szállószemélyzet vásárolt neki harisnyát és gallért, Weisz szahónak azonban 17 ezer lejjel adós maradt. Elmondja ezután az ügyész a bankalpitás, a statuskölcsön, a Hirsch Ödön-féle szeszgyár, majd a csekek történetét és mindezek alapján

Schultze és Mischnajewszky ellen csalás vádját, Schultze ellen pedig külön sikkasztás vádját emeli.

— Kérem a törvényszéket, — fejezte be az ügyész kétórás vádbeszédét — hogy sulyos ítélettel vegye el az étvágyát külföldi kalandoroknak, hogy Romániában próbálkozzanak, hol épen elég szélhámossal van dolguk.

Dr. Fehér Dezső ügyvéd kezdte meg ezután vádbeszédét, amelyet dr. Giurgiuvai együtt holnap számunkban fogunk ismertetni.

A védőügyvéd

Amióta bíróság és földi igazságszolgáltatás van a világon, azóta mint hivatásos lelkiismeret, mint a megtévedt ember és a saját maga ügyének patrónusa: az ügyvéd mindig szót emel a bűn szigor megítélése ellen s ebben a minőségében és ebben a ténykedésében határozottan van valami nagyon szimpatikus emberi. Bár mennyire pusztá kenyerkereset, az adott paragrafusok körül engedélyezett versenyfutás igen gyakran az ügyvéd szerepe, mégis a kimondottan bünygyi védelem, amikor életéről és halálról, karrieréről és egzisztenciáról van szó: a magasabb emberi hivatások szférájába emelkedik.

Napjaink garmadaszámra termő szenzációs bünygyei, politikai bosszorkányeperei egyre inkább teszik aktuálisá a védőügyvéd alakját. Igen gyakran látunk konzervatív világszemléletű, a jogi mentalitás tekervényes utvesztőit megjáró prókátorokat, akik ifju forradalmárok védelmét vállalják lelkesen és körömszakadtáig, látunk magánéletükben puritán embereket, akik több lelkesedéssel, mint amennyire honoráriumuk arányában kötelezve volnának, vesznek védelmükbe nyilvánvaló gyilkosokat, vagy panamistákat.

A bünygyi tárgyalótermek megszokott képehez, mint megnyugtató felt, mint egy rembrandti komorságu képen a plain aire csilláma, tartozik hozzá a védőügyvéd alakja, aki farkasszemmel néz a bíró és ügyész szigorúságával és sohasem lehet tudni róla, hogy Lucifer, vagy pedig az égi türelem szolgálatában álló egyén-e? Szerepében minden körülmények között van valami primadonnaszerű, de a feléje áradó szimpátiát vagy antipátiát rendszerint nem abszolút jogi tudása, mint inkább exteriörje, társadalmi vonatkozásai és főleg annak az ügynek minéműtsége szabja meg, amelyet képvisel. E tekintetben tehát a védőügyvéd sokkal inkább ki van téve a tömegszeszély váltakozó hullámzásának, mint a magas pulpituson ülő bíró, aki felette áll a szimpátiáknak és antipátiáknak s valahogyan mindig személytelen is, végzettszerű. Az ügyvéd, a védőügyvéd pedig főleg személyi jelentőségével vesz részt a küzdelemben, mely a megtorlás és a megbocsájtás szelleme között folyik le a törvényszéki tárgyalótermekben.

Kétségtelen, hogy az ügyvéd soha sincs kevésbé meggyőződve védenie bűnösségéről, vagy ártatlanságáról, mint a bíró, vagy az ügyész. És mégis: a felelősségrevonás óráiban az ügyvéd mintegy emberileg is kicserélődik, egy öserejű emberi meggondoláshoz van demonstrálójává, annak a szellemnek, melyet joggal nevezhetnénk el a relativitás szellemé-

nek. Mi ennek a szellemnek lényege? Az, amit Anatole France olyan zseniálisan formulázott meg, hogy tudniillik nincs erény bűn nélkül s e nélkülöve értéke se volna az erénynek, ha a bűn egy szép napon eltűnne a világból.

A védőügyvéd a maga privát életében, legyen bármilyen ellensége a bűnnek, legyen akár monomániákusan korrekt: védecével szemben fel kell függesztenie szigorúságát és elfogultságát s annak bűnében az emberi adottságok és lehetőségek, a soha eléggé fel nem tárható indokok, és okok egymásbakapcsolódó lánczemeit kell, hogy meglássa, a szelid megbocsájtás és a heves könyörület apostolává kell felcserélnie. Röviden: az ihletett meggyőződés egy sugárának kell felragyognia lelkében, hogy egy sugárból valami a bírák szívébe suhanhasson s annak megértése, hogy a bűn senkitől sem esik messze s igen gyakran inkább szegénynek, inkább temporamentum dolga elkerülni szegénynek és nyomorúságát, mint magas erkölcsi értékből fakadó intaktságát.

Szkepszis a megtorlás mindenhatóságával, megbocsájtás mosolya az elkárhozásra ítélt szigorával szemben: ime ezek az igazi védőügyvéd kritériumai, annak ellenére, hogy a védőügyvéd a privátéletben igen gyakran maga is szenvedője a bűnnek s akármikor adódhatik alkalma arra, hogy maga is a bosszúállás szellemét idézze egyéni élete ártóinak fejére.

Am épen a maga egyéni életének szenvedéseitől és szenvedélyeitől való elvonatkozni tudás avatja mesterré a bűnösök szószólóját, — az a távlat, melyet mind közönségesen objektivitásnak nevezünk s melynek fényében a durva részletek megkopnak, megfinomodnak s érzelmes vonattá, konturokká változnak át. Ha

nem így volna: lehetetlen, erkölcsileg lehetetlen volna a védő szerepe.

És van még egy másik motívum is, mely erőssé teszi a védőügyvéd pedesztálját. Annak tudata tudniillik, hogy a megítélés szempontjai nem örökérvényűek s nagyon is függenek az itélkezők belső lelki akaratától, társadalmi és világnézeti felfogásától, fantáziájától és érzékenységtől. Annak tudata továbbá, hogy a megítélés sem mindig abszolút érvényű normák alapján történik, hiszen a kodifikált törvény még nem mindig jelenti a föltétlen igazságságot, hiszen igazságság is annyi van a világon, mint igazság.

Mindez persze nem azt jelenti, hogy a védőügyvédnek van, akár humanista szempontból is mindig igaza, vagy a védőügyvéd a priori emberibb egyén, mint a bíró, vagy az ügyész. Csak a szereposztása előnyösebb és humanisztikusabb s így hálásabb is. Hiszen a védő örök mementója: ne ítélj, hogy ne ítéltelessel, egyike a legkategorikusabb humanista szavaknak, beismerése és figyelmzettője az emberi gyöngeségnek, melyre mindenha inkább fognak rezonálni a szívek, mint a könyörtelen pereatra. Rossz ügyet is lehet szépen szolgálni s az igazi védőügyvéd értéke épen ezen az esztétikai hangsúlyon épül fel: szépen és meghatottan kell szólania, mintha szavában az örök emberi tragédia egy örök motívuma zengene fel, az emberi sors szintézise, melyben minden összefonódik és egységet alkot: a jó és a rossz, a szép és a rut, a szenvedély és szenttelenség, az igaz és az igaztalanság. Nincs érem, amelynek másik oldala ne lenne s a védőügyvéd mindig a másik oldalra mutat. És ehhez mindig szükséges egy kis vakmerőség.

Salamon László

A prágai katonai hatóságok is résztvesznek a Gajda-affér nyomozásában

Csak az összes érdekelték őrizetbevétele után vizsgálják át a lefoglalt iratokat

(Prága, szept. 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A polgári nyomozó hatóságokon kívül a katonai hatóságok is erélyes nyomozást folytatnak a fascista-affér minden részletének kiderítése céljából. Tegnap újból kihallgattak egy sereg magasrangú nyugalmazott és aktív katonatisztet. Így kihallgatták a helyőrségi parancsnokságon Gibis nyugalmazott tábornokot is, aki Gajda mellett szintén vezérszerepet töltött be a fascistáknál. A kihallgatáson a prágai helyőrség parancsnoka is résztvett. Gibis tábornokról tudják, hogy a pingbunzelemi ismeretes fascista népgyűlés után Gajdával és Konopasek tábornokkal a menet élén haladt. A tábornok kihallgatása régebbi dolgok körüli forgott és még odáig nem jutottak, hogy a százavai afférral kapcsolatos esetleges szerepéről megkérdezzék.

A Rude Pravo reggeli és esti számát, valamint a Rirska Stráz külön kiadását elkobozták. A Cseke Slovo jelentése szerint a nyomozó hatóságok előbb őrizetbe akarják venni az affér összes érdekelt szereplőit és csak azután látnak hozzá a lefoglalt iratok és kompromittáló adatok átvizsgálásához.

A rendőrség a különböző n. szatériumokban is vizsgálatot folytat azok ellen a tisztviselők ellen, akik mint tagok a lefoglalt fascista-névsorban szerepelnek. Főleg azt kutatják, hogy fascista szereplésük nincs-e összeütközésben a legálai szabályzatokkal. A csendőri és rendőrpáncsnokságok is eljárásokat indítottak a fascista csendőrök és rendőrök ellen és hír szerint a nyomozást a legerélyesebben s a legrövidebb idő alatt le fogják folytatni.

A „Rudé Pravo“ vezércikkben foglalkozik az afférral, melyet úgy állít be, mint Gajda és Hradzsin harcát. A lap kifogásolja, hogy ezt a politikai küzdelmet nem nyílt porondon, hanem „földalatti“ eszközökkel vívják. A félintézés most megbosszulta magát, mert a járásbíró, mivel a Gajda ellen szóló okmányokat a nemzetvédelmi minisztérium nem mutatta be neki, bizonyítékok hiányában elítélte Gajda vádlót, viszont a másodikfokú fegyelmi bizottság már ennek az ítéletnek alapján fölmentette Gajdát a legsúlyosabb vádak alól.

A „SPORT“

harisnya- és kötöttáruháiban hatóságilag engedélyezett általános

végeladás

van, Női és férfi harisnyákat, valamint intézeti

harisnyákat

rendkívül olcsón árusítok ki. Ne szerezzé be addig szükségletét, míg olcsó áruimat meg nem tekintí

A sorsjegy érvényes 1931-ig

Évente 3 húzás

Ingyen

A sorsjegy érvényes 1931-ig

Évente 3 húzás

3%-os kamatozó állami sorsjegyet kap,

amelylyel 600.000 leit nyerhet már ez év szeptember havában minden vevő, kabát- vagy öltönyvásárlásnál

DIAMANTSTEIN LÁZÁR

női- és férfi-konfekció áruházában Cuij, Caba Regele Ferdinand 25. (a Főpostával szemben) ahol a legújabb divatu őszi és téli női kabátok, szőrmebundák, seal-plüss kabátok a legolcsóbban beszerezhetők.

Külön osztályok női öltönyökben és angol szövetekben

Üvegezés, ablakjavítás, képkerepezés, kertészláblák legolcsóbban FISCHER üvegudvar, CLUJ

A „Times“ a román-magyar birtokper elhalasztását ajánlja

Megnyílt a Népszövetség őszi ülészsaka

Genf, szeptember 2. A népszövetségi palota üvegtermében tegnap délelőtt nyílt meg a népszövetségi tanács szeptemberi ülészsakának első ülése Willegase elnök vezetésével. A nyilvánosság kizárásával megkezdett tanácskozá-
sok első programpontja a napirend megállapítása volt. E napirend szerint mindenekelőtt a pénzügyi és gazdasági kérdésekkel fog foglalkozni a Népszövetség, majd a Népszövetség költségvetése került tárgyalás alá.
A Népszövetség tanácsülésére az angol delegáció Chamberlain külügyminiszter vezetésével Orlov és a többi tagok kíséretében ma reggel megérkezett. A tanácsülésről kiszivárgó hírek szerint a longyel delegátusok azt indítványozták, hogy a danzigi kérdést vegyék le napirendről. A tanács úgy határozott, hogy a danzigi municioraktárral kapcsolatos indítványt a jogi bizottsághoz utalja át, ellenben a hadihajó kikötés jogának kérdését a mostani ülészsakra hagyja meg.

Ma délután a tanács nem tart hivatalos

ülést. A delegációk vezetői magánjellegű tanácskozást fognak folytatni. Az első nyilvános ülés csak ma feltüzenegetve fog megyni.

Páris, szeptember 2. A „Petit Parisien“ genfi tudósítója szerint, Lengyelország népszövetségi delegátusa indítványozni fogja, hogy az egyes államok delegátusai fogadják el azt a kidolgozott tervet, hogy az államok kössenek egymással olyan paktumot, amelyben önmagukat arra kötelezik, hogy egymást fegyverrel nem támadják meg.

London, szeptember 2. A „Times“ ma vezércikkben foglalkozik a magyar-román birtokper ügyével. A vezércikk hangsúlyozza, hogy a Népszövetség jóbirneve megkívánja, hogy ne hamarkodja el az ügyet és ha a problémát nem lehet a jelen ülészsakon közmegnyugvásra elintézni, egy tanácsos lenne az ülést a jövő ülészsakra halasztani. Mivel a probléma igen nagyfontosságú, az ehamarkodott döntés könnyen megzavarhatná a két nemzet közötti békés viszonyt.

Egy délelőtt a nyugalom városában

Kassa, augusztus végén

Leszáll az ember Kassán a vonatról, kilép az indóházból és vasárnap lévén, katonazene fogadja. Nem az utasok miatt van ez így, hanem, mert az állomás előtt gondozott, szép, széksoros és kioskos park terül el, padozott medrű folyóval, kicsiny hiddal. A füstös vasut, a technika után, az utas frissítől romantikát kap. Kiöltözött emberek hullámanak vidám, nevető beszéddel, máhás, fáradt utasok, vasutas emberek kézikofferrel, a székekben öreg nénik apró unokákkal, fräuleinok, nyeglé ifjak és hölgyek, pihenő munkások, rikkancsok, bosnyák szipka árusok, gyümölcsös asszonyok. Bányadt és öszes az időjárás, de az élet frissen pezseg a nyugalmi napon a nyugodt békében.

(Népgyűlés a korzón)

Valamivel beljebb, a Malom-uccában világvárosi forgalom. Ez az ucca torkollik a dóm felé, amely mintha tegnap ejtették volna meg rajta az utolsó simítókat, várszerű tornyával, előkelően karcu gótikájával és tündöklő fedelével, álomszerűen lepi meg az embert. A csehek a műemlékek fentartására nagy gondot fordítanak, nyilván, mert érzik, hogy régi szépségek látása nélkül korrumpálna a modern izlés. Minden régi, épületművészeti szempontból fontos házat gondosan rendbeszednek, tataroznak, ha egy-egy szoborban letört, azt pontosan az eredetije szerint restaurálják.

Ilyen pompásan restaurált oszlopos régi ház erkélyéről, a korzó színterén, a széles főútcában sok ember előtt — vasárnap lévén, nem lehetett tudni, ki a polgár, ki a munkás — szónokoltak Rothermere lord cikkeiről.

A városban öles plakátok invitáltak az embereket erre a gyűlésre, amelyen természetesen szóhoz jutott az antiszemita is, Granatier József ur személyében, aki többek között ilyeneket mondogatott:

„A hatóságok nem segítenek bennünket, tehát magunknak kell magunkat megvédenünk és ennek fegyvere — a bojkott!

Mindenki tartson a magához tartozóval!

Szlovák a szlovákokkal és csehvel; cseh a csehvel és szlovákokkal; — ne a magyar-zsidó bandával!

Nyilvánosan bojkottot hirdetünk mindenki ellen és aki ezt a parancsot megszegi. Szlovák vásároljon a szlováktól és csehtől; a cseh vásároljon a csehtől és szlováktól; — de ne a zsidóktól és ne a magyaroktól!

Mindenki tartson a magához tartozóval! — ez a jelszavunk: ez legyen a momentó Rózsahegyen éppen úgy, mint Prágában.

Ezt egy magyar lapban olvastam utólag, mert — fájdalom — a gyermekkoromból emlékemben maradt szlovák szókincs elégtelen volt, hogy összfűgősen megértsem azt, amit a gyűlésen mondtak.

Egy magyar munkás, Kozina János a Habeburgok és a grótok igájáról beszélt, amit a forradalmak során le kellett rázni, de többé nem szabad fölvenni, tiltakozott Granatier gyűlölködése ellen, büszkén vallotta magát magyarnak.

— Meghajlunk a törvénynek és a köztársaság elnöke előtt, aki szociális gondolkodásának annyi jelét adta a dolgozók javára.

(Csak zsidó szónok nem volt)

A nők nevében is szónokoltak, csak a zsidók nevében nem állott föl senki, hogy tiltakozzon: ime még ezt az akciót is, amihet után semmi közünk, ellenünk való hecelődésre akarják kiaknázni! Pedig itt szabadon lehetett pro és kontra beszélni.

Egyik kassai barátom előtt szóvá tettem ezt.
— Nem fontos, hidd el — mondotta. Ujságcsata ez, semmi más.

Azután közölte velem, hogy a gyűlést megelőzően tüntetés volt, ami abból állott, hogy négyöt fiatalember bejárta a kávéházakat, összeadta a rájárából a magyar lapokat, ami ellen maguk a csehek is tiltakoztak. Egyik vendégnek kezéből akarták kitépni a lapot, de akkor már szembe találkoztak a békés, kávé mellett nyugalmat élvezőkel és néhány fenyegető pillantás elég volt ahhoz,

hogy sietve távozzanak.

— Gyere be a Sláviába — invitált — és nézd meg a rombolás színhelyét.

(„Rombolnak“ a fascisták)

A kávéház nyugodt volt, vasárnapias, kiöltözött emberek beszélgettek egymással szenttelenül. A kártyasztal mellett ingujjra vetve csatáztak:

— Kvarrt ász béla, százás. Gyertünk!
— Maga mehet! Én nem megyek, ha győznének a fascisták, akkor sem!

A játék folyt tovább, kártyás kedéllyel és rossz viccekkel, — mint mindenütt a világon.

Kérdem a főpincértől, mi kára volt a „rombolásból“?

— Elvittek kérem vagy husz lapot. Husz-huszokét korona lesz a károm.

Kiment az ajtó elé, fölnézett az égre és jelentette:

— Délután eső lesz. A vendégek nem fognak kirándulni, hanem jönnek a kávéházba. A husz koronát könnyen behozom!

— No látod — szölt a barátom — így izgulnak nálunk az emberek!

Mire kénytelen voltam megállapítani, hogy Kassa nem a nagy emóciók, hanem inkább a nyugodt emésztés városa.

***

A vizsnuzi rebbét, akit Váradról ismerek, Királyháza vizsnuztól láttam, de még a közelébe sem juthattam, mert legalább százán a hivei közül rajzolták körül. Mindenki valamivel a szolgálatára akart lenni: vizet hoztak neki, az egyik a máhát vitte a közvetlenül Romániába futó vasuti kocsiba, a másik letisztította köpenyéről a port, valaki különleges szivart adott a finom, öreg caddiknak és mindnyájan áldást kértek föle.

A rebbe Karlsbadból jött, ahol gyomorhaját gyógyította és a hivei közül egynek sem jutott eszébe megkérdezni: miért nem segíti őt a jó isten egészséghez otthon Váradon? Minek a nagy uti-strapa?

(Csoda történt)

A hívő nem kérdez, a hívő hisz és ez épen a legszebb, legpoétikusabb része a dolgoknak. Az uti-strapa pedig ezuttal újabb csodát hozott.

Történt valahol Biharpüspöki körül, hogy egy másodosztályu kocsii tengelye áttűzesedett. Ezt bus, visító nyafogással adja tudtára az utazó közönségnek maga a megbetegedett kocsii. Az utasok között, amikor közudomásu lett, hogy miért a szomorú, hosszú jajgatás, enyhe pánik ütött ki.

— Jaj, át kell rakodni!
— Jaj, a gyermekem! Éppen most aludt el, fél fog ébredni, szegény.

— Jaj apám, nehogy elesusszon majd a lépcsőn! Ilyen aggódások hallatszottak, pedig még nem is tudta melyik kocsit kell lekapszolni.

Ápolt szakállu, szimpatikus zsidó ember dörsöli a tenyerét.

— A rebbenek is le kell szállania majd! — mondom neki.

— A rebbenek nem kell leszállania — adja vissza szent meggyőződéssel — ahol ő utazik, ott a magasságbéliek öröködnék.

Az állomáson elöltötték az égő tengelyt és lekapcsolták a kocsit. Másodosztályu kocsii volt, de nem az, amelyiken a rebbe utazott. Gyors átrakodás, a vonat alig vesztegelt többet, mint egyébkör. Az emberem meleg nézéssel megmozdult:

— Mit mondtam?

— Kezdek hinni a csodákban!

— A rebbenél ez nem csoda, kérem. A rebbenél ez a természetes.

Igy szölt, kihajolt az ablakon és nézte a csillagokat. A másik ablakon én néztem ki és ke-
restem a csillagokban a Göncölszeker és a Nagy medve képletét.

Bizonyos, hogy a chasid letott többet. (sz. i.)

Figyelem!

Siessen a postai megrendeléssel! Vegyen Taleszt, Machsört, inakönyvet, valamint mindenféle rituális cikkeket, — mert olcsón csakis

Figyelem!

Rosenzweig Antal, Cluj, Pița Mihailu Viteazul 37-38. szám

zsidó könyvkereskedőnél kaphat

Figyelem!

Ügyeljen a névre

A FATALSÁG SZÉPSÉGÉT és ODESEGÉT
 FOKOZNI ÉS MEGŐRIZNI KÉSZÜLÉK A FELÜLMUHATATLAN
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE
LADY
 SAJÁT DE COLOGNE ÉS KILATSZER
 HASZNÁLATA UJÁN LEHET

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és banskai község napilapja.
 Szerkesztők: Giszka János és dr. Marton Ernő.
 Szerkesztő: Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a szerkesztőség engedélyével engedjük meg.

A mai naptár

Szombat
 Szünet: Csótim
 5687. Étel 6.
 1927. szept. 3.

Közigazgatási konferencia a dési prefekturán. Désről jelentik Nicolae Grosu szamosmegyei prefektus konferenciára hívta össze f. hó 29-ikére a megyebeli közigazgatási hatóságok fejeit. A megjelent alispán, polgármesterek, vármegyei főjegyzők, rendőrkapitányok, főszolgabírák, csendőrkapitány és szigurancafőnök beszámolóit után a főispán szigorú rendeletet adott ki az ügymenet fokozására. Nevezetesen elrendelte, hogy a főszolgabírák nagyobb aktivitást fejtsenek ki és kerületeiket legalább tiznaponként vizsgálják meg. Az összes községekben rendezni kívánja a tűzoltói szolgálatot s lehetőleg minden községbe postajáratot akar felállítani. Elrendelte a vicinális utak kijáratát és azok karbantartását stb. Végül jelentést kér a vármegye területén építendő iskolákról, hogy beterjessze azokat a kultuszminisztériumhoz.

Negyedmillió dináros ékszerrablás a páris-konstantinápolyi expresszen. Belgrádból jelentik: Kedden éjjel vakmerő rablást követtek el a páris-konstantinápolyi expresszen. A vonatra ugyanis felszállt Susaknál egy belgrádi gépgyáros felesége, Orlovác Janka, aki egy Zágrábban felszálló barátjával vett közös hálófülkét. Amikor reggel felébredtek, Orlovác Janka kizitáskája, amelyben egy negyedmillió értékű ékszerei voltak, eltűnt. Az ékszerek között volt egy, az orosz cári család kincstárából származó orosz email mellű, több briliáns gyűrű és más nagybértékű ékszerek. A belgrádi rendőrség véleménye szerint egy külföldi tolvajbanda működik a nemzetközi vonatok jugoszláviai szakaszán.

Házasság. Sonnenfeld Elza és drd. Lázár Miklós gyakorló orvos Saturare, f. év szeptember 6-án tartják esküvőjüket. (Minden külön értesítés helyett.)

Óriási vasuti katasztrófa Franciaországban

Páris szeptember 2. A páris-bordeauxi vonalon óriási vasuti katasztrófa történt az éjszaka. A Bordeaux-felé robogó gyorsvonat Saint Pierre de Cole állomáson kisiklott. A részletekről még nincsen jelentés, de annyit már is tudnak, hogy a mozdonyvezető és a fűtő s mintegy harminc utas meghalt s a sebesültek száma is igen nagyra rug.

Fantasztikus visszaélés nyomára jöttek rá a CFR-nél

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amióta a kormány tüzelvassal hozzálátott purifikációs munkájához, mindennap megtermi a maga panama-szenzációját. A „Monitorul Oficial“ botránykrónikájának aktái még le sincsenek zárva és máris új panama híreket robbantották ki a lapok, amely szédítő arányaival felülmúlja az eddig leleplezett panamákat. Az „Adeverul“ szerint a CFR-nél nagy vizsgálat folyik a műhelyek és anyagbeszerzési ügyosztályok bevásárlásaival kapcsolatban. Hir szerint fantasztikus visszaéléseknek jöttek nyomára.

A „Kék Madár“ kénytelen volt visszafordulni

Naponta újabb repülők startolnak az óceán átrepülésére

London, szeptember 2. Jelentették, hogy tegnapelőtt reggel az angol Sanraffail repülőgép elindult az óceán átrepülésére. A repülőgépet legutoljára Irország partjai fölött látták, azóta azonban pozitív hír nem érkezett a repülőgép sorsáról.

Az ottavai légügyi hivatalhoz érkezett nem-hivatalos jelentés szerint

a Sanraffail repülőgép a Szent Lorinczfolyam partján levő Quabec cyüittől kétszáz mérföldnyire benzinhány miatt leszállott.

A hír valódisága azonban még ellenőrzésre szorul.

Páris, szeptember 2. A „Kék Madár“ nevű repülőgép ma reggel Givon és Cort pilótákkal startolt a le bourgeti repülőtéren, hogy az óceánt átrepülje. Az óceánról kedvező időjárást jeleztek. A „Kék Madár“ az óceán átrepülésére a déli utvonalat választotta a következő utiránnyal: Páris—Lisszabon, Azori-szigetek, Ber-

muda szigetek és Newyork. A „Kék Madár“ 9600 liter benzint vitt magával, ami hatvan órák repülésre elegendő. A start hírere több ezer ember gyűlt össze a repülőtéren. Hat óra 30 perckor történt meg az indulás és a közel 12 tonnás gép simán a levegőbe emelkedett.

Pont tíz órakor azután a Kék Madár visszatért Le Bourgetbe. A repülők kijelentették, hogy kénytelenek voltak visszafordulni, mert áthatolhatatlan ködbe jutottak már egy órai repülés után.

Visszatérésük közben kiartették benzintartályukat, összesen 5500 liter benzint öntöttek ki a 9500 liter benzimből, mert csak így tudtak baleset nélkül leszállani.

London, szeptember 2. A Kanadából London felé elindult repülőgépek felől szintén semmi hír nem érkezik s így rendkívül aggodnak a repülőgép sorsáért.

* **Felhívás.** Imaházunk multévi ülésbérlőit ezúton is kérjük, hogy üléseikre igényeiket f. évi szeptember hó 5-ig egyesületünk titkári hivatalában, Malom-utca 16. sz. alatt okvetlenül bejelenteni és ülőhelyeikre a jegyeket kiváltani sziveskedjenek, mert későbbi jelentkezéseket nem vehetünk figyelembe. A „Poale Czedek“ egylet templombizottsága.

— **Eljegyzés.** Schwartz Margitka Budapest és Adlerstein Henrik Sighet jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Bodek Szerénkét** Satumaréből eljegyezte Muszkál Sándor Baiamareből. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Bernát Gizike** Mező-Tóhat és Berla Samu Szászszentgyörgy jegyesek.

* **Biztosítsuk életünket és vagyónunkat a Franco-Romana Alt. Biztosító Rt.-nál.** Képviselet az ország minden helyiségében.

Mindenütt kaphatók:

és
URSUS-Extra világos
URSUS dupla malata
 kolozsvári sörkülönlegességek!
URSUS-CZELL sörfőzde,
 Kolozsvár (Monostor)

* **Ha Angliában** az ifjuság unatkozik, át-megy Párisba. Hogyan megy át, kivel megy át, mit csinál ott, hogyan keveredik kalandokba, ezt láthatja a ragyogóan mulatságos filmben: „Apává lenni nem nehéz“, amelyet most három napon át az Opera-mozgó, délután fél hat, fél nyolc és fél tíz órakor.

Oriási siker az Opera-Mozgó tegnapi premijén.
 „Apává lenni nem nehéz“ vasárnapig műsoron

Butorbevásárlók figyelmébe!
 Hálók, ebédlők, uriszobák nagy választékban, legkedvezőbb tizetési feltételek mellett kaphatók Fischer Albert butoráruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 61. sz. alatt. Szemben a Neolog templommal. — Irodabutorokban nagy választék.

Fehér akácvirág
 Elmulthatatlan szépségű orosz dal. A szív melegsége soha nem hallott érzéssel csendül fel ebben a dalban. Ára 36 lei. **Moravetz** kiadás, mindenütt kapható

Világmarkás zongorák
 engros árban részlete is, — 5 évi jótállással
Sternberg — Oradea
 Regele Ferdinand 14.

— Már 21 lejért is vehet magának zsidó zeneműveket. Kísérje figyelemmel az Uj Kelet könyvosztályának mai hirdetését.

Halász Lajos, Erdély legjobb cigányprimása a Metropolisban muzsikál

Szomb
 K
 Dim
 (Cluj
 tudósít
 kereske
 közül t
 amelyek
 renden
 sz' molt
 a kis
 tások
 gyár
 igény
 amely
 csöb
 a
 biztos
 eshető
 pea akk
 nagyobb
 A re
 A R
 árugyá
 realizál
 indított
 Co. Bör
 előre.
 fennáll
 Blum
 A váll
 változ
 Műaszt
 a parke
 tráni,
 régebbe
 Mi
 nál. Te
 nagy k
 tériumi
 nácsot,
 lis érde
 möleszt
 utasítá
 kat agg
 csödb
 keny ve
 berális
 Me
 fe
 pa
 Me
 Egyes
 leizál
 Dev
 Zürich
 Newyo
 London
 Páris
 Milano
 Prága
 Budape
 Belgrá
 Bukare
 Varsó
 Bécs
 Berlin
 Száz

Közgazdaság

Leszállítják a vasuti teherárutarifát

Dimitriu közlekedésügyi miniszter javaslattételre kérte fel az érdekelteket. Cottescu CFR-vezérigazgató lesz a revízióbizottság elnöke

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A gazdasági élet, de különösen a kereskedelem számtalan sérelme és kerékkötője közül talán legsúlyosabbak a szállítási mizériák, amelyek kérdését az Uj Kelet állandóan napirenden tartotta. Legutóbb arról a jelenségről számoltunk be, hogy

a kisebb távolságokra szóló áruszállítások lebonyolítására a kereskedők és gyárosok egyre sürűbben kezdik igénybe venni az automobilfuvazást,

amely megfelelő keretek között lényegesen olcsóbb a vasutnál, amellyel pedig gyorsabb és biztonságosabb, azonkívül nem jár azzal a gyakori eshetőséggel, hogy a vasutnál a kereskedő éppen akkor nem tud kocsit kapni, amikor legnagyobb szüksége van rá.

A rengeteg intervenció, de méginkább az

A Renner-börgyár eladta a Múasztalos-árugyárnál volt érdekeltségét. Az az erőteljes realizálási akció, amelyet körülbelül egy éve indított meg a kolozsvári Renner Testvérek & Co. Börgyár, a napokban jelentős lépéssel haladt előre. A gyár eladta a Múasztalosárugyárnál fennállott 55 százalékos részvényérdekeltségét Blum Bernát vezérigazgatónak és társainak. A vállalat igazgatóságában egyelőre nem lesz változás, viszont az üzem szempontjából a Múasztalosárugyár új investálásokkal teljesen a parkettgyártásra fogja a produkciót koncentrálni, miután butor- és fűrészüzemét már régebben leépítette.

Mi történik a temesvári Timisana banknál. Temesvárról jelentik: Pénzügyi körökben nagy konsternációt keltett az a belügyminisztériumi távirat, amely felszólítja a városi tanácsot, hogy haladéktalanul vigye el a liberális érdekeltségű Timisana-bankból az ott gyümölcsösztetésre elhelyezett betéteit. A feltűnő utasítást azzal magyarázzák, hogy a hatóságokat aggodalommal töltötték el a legutóbbi csődbejelentések, amelyeknél a Timisana érzékeny veszteségeket szenvedett. A temesvári liberálisok hír szerint kéz alatt közpénzzel se-

gítették az intézetet és dr. Georgevici polgármester idején a város is 20 millió lejt helyezett el a bankban kamatra. Ezt az összeget a nehéz helyzetbe jutott Timisana állítólag nem tudná most egy összegben visszafizetni s ezért dr. Cosma Aurél volt miniszter, a bank elnöke, valamint a többi érdekelt liberális korifeus minden igyekezettel arra törekednek, hogy a kellemetlen miniszteri rendeletet érvénytelenítsék.

legkésőbb október 15-ig tegyék meg erre vonatkozó javaslataikat.

Dimitriu miniszternek ezen elhatározásával kapcsolatban a CFR igazgatósága tervbe vette, hogy bizottságot nevez ki a jelenlegi vasuti teherárudíj szabás revíziójára, illetőleg a Perietzeanu volt államtitkár által megkezdett tarifamérséklési munkálatok folytatására. A bizottság elnöke maga Cottescu államvasuti vezérigazgató lesz.

gítették az intézetet és dr. Georgevici polgármester idején a város is 20 millió lejt helyezett el a bankban kamatra. Ezt az összeget a nehéz helyzetbe jutott Timisana állítólag nem tudná most egy összegben visszafizetni s ezért dr. Cosma Aurél volt miniszter, a bank elnöke, valamint a többi érdekelt liberális korifeus minden igyekezettel arra törekednek, hogy a kellemetlen miniszteri rendeletet érvénytelenítsék.

Drágul a cérna és a pamut. Az egyiptomi, indiai és amerikai vízkárokat miatt már hetekkel ezelőtt külföldön megindult pamuthossz első hulláma megérkezett Romániába is. A belföldi piacon mutatkozó szilárdulás egyik oka az is volt, hogy a készletek kifizetőfelben vannak, a tarifarevizio lehetősége miatt pedig a kereskedők a téli szezon kezdetén sem tudják, hogy a jelenlegi magas vámok meddig maradnak érvényben és lehetőleg minimálisra csökkentik a külföldi árumegrendeléseiket. A gyárak ezt a konjunktúrát sem mulasztják el kihasználni és egyes cikkekben meg is kezdődött az áremelés. Az angol és olasz cérnagyarak itteni lelakatai napok óta nem fogadják el megrendeléseket a régi áralapon. Hír szerint a cérnaárakat is rövidesen 15-20 százalékkal emelni fogják. A vezető

cseh-szlovákiai szövögyárak képviselői is néhány nappal ezelőtt gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy a gyapot árának 50-60 százalékos emelkedése következtében a jelenlegi pamutárakat szeptember elsejétől 20 százalékkal emelik.

Autobuszvonalakat létesít a cseh államvasut. Prágából jelentik: A cseh vasutügyi minisztérium azzal a tervvel foglalkozik, hogy Csehországban, Szlovénországban és Morvaországban kísérletképpen egy-egy autobusvonalat létesít. A prágai, brünni és kassai vasutigazgatóságok már meg is kapták a vasutügyi minisztérium rendeletét, amelynek értelmében az előmunkálatokat azonnal meg kell kezdeniök és a minisztériumban a lehető legrövidebb időn belül a tekintetbe jövő vonalakat javasolniok.

Állami szubvenciót kap a Kolozsváron létesítendő állandó mintavásár. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara legutóbbi közgyűlésén, mint megírtuk, egy állandó jellegű mintavásári intézmény létesítését határozta el és erre a célra nagyobb telket kért a várostól. A nagyjelentőségű vállalkozáshoz a kormány a maga részéről nagyobb szubvenciót helyezett kilátásba a mintavásári építkezések előmozdítására. Mihelyt a szubvenció összege ismeretes lesz, a kamara versenypályázatot ír ki az építkezési munkálatokra. Terv szerint az első nemzetközi jellegű kolozsvári mintavásárt 1928 májusában fogja megrendezni a kereskedelmi kamara.

Napi 60 tonnánál több teherkocsit nem ad ezentul a CFR. Bukarestből jelentik: A vasutkiszáradások körüli mizériák szakadatlan panaszkodásának hatása alatt a CFR vezérigazgatósága elrendelte, hogy egyazon feladó naponta nem vehet igénybe többet hat darab egyenként 10 tonnás teherkocsinál, illetve összesen 60 tonna ürtartalommal, tekintet nélkül a kocsik rakodóképességére. A 60 tonnától a feladó nem köteles hat darab fuvarlevelet kiállítani, hanem annyi 10, 15, 20, és 25 tonnás fuvarlevelet, hogy a 60 tonnás maximumot meg ne haladja.

Megérkeztek a legújabb divatu őszi és téli angol szövetudonságok és a

legjutányosabb árakért

előnyös feltételek mellett, divatlap szerinti ruhák készülnek

HERKOVITS JENŐ

uriszabónál. Cluj, Str. Iuliu III. és Vlahuta sarok — (v. Szentegyház-u. és Bolyai-u. sarok)

Megnyilt | **SZENKOVITS TÓDOR** | Megnyilt

fehérnemű-, vászon-, ágynemű-, paplan-, matrac- és harisnya-üzlete.

Ha jó árut és olcsón akar vásárolni, tekintse meg raktáromat.

Megnyilt | **Str. Memorandului 9.** (Unió ucca) | Megnyilt

Tőzsde

A piac az ultimó miatt valamivel élénkebb, inkább nagyobb kereslettel.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3125-3135	—	—	49175	3135	11015	13675	65055	1928
Newyork	161 ¹ / ₂ -162	51862	51875	2551	162	57130	70930	3375	—
London	788-790	2521 ¹ / ₂	2521 ¹ / ₄	12402	790	2776 ³ / ₄	344725	16407	48603
Páris	635-645	2033 ¹ / ₄	2033	—	637	2240	2780 ¹ / ₄	13232	392
Milano	880-890	2810	2812	128 ¹ / ₂	886	3097 ¹ / ₂	3878 ¹ / ₂	18295	547 ¹ / ₂
Prága	477-479	1537	1537	—	482	169275	2102	—	296 ³ / ₈
Budapest	2840-2850	9077 ¹ / ₂	9077 ¹ / ₂	—	2850	—	12410	59075	—
Belgrád	—	913	913	—	291	1006	1249	5942	—
Bukarest	—	321	320	1575	—	353	43875	2087 ¹ / ₂	61 ³ / ₄
Varsó	—	58	58	—	1340	6385	7930	37730	—
Bécs	2280-2290	7312	7312	—	2285	8055 ¹ / ₂	—	47590	—
Berlin	3850-3860	12340	12340	—	3870	13590	16869	80250	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 320, Páris 1575, Budapest 353, Bécs 43875, Prága 20875.

Páratlan olcsóság!

az összes ünnepi cikkekben, míg a készlet tart

מהזורים

Machsorim 1, 2, 4, 5 és 9-es diszkötéses garnitúrák német, zsargon v. magyar fordításban már 40 lejtől feljebb.

טליתים

Gyapjú és selyem talesim, teljesen felszerelve, minden kivitelben és nagyságban és a legjobb minőségben, már 300 lejtől feljebb.

Ezenkívül Mirjamok vászon, börimitatio és valódi börkötéses imakönyvek.

סלחות, מענה לשון תפילין, ציצית מזוות

És az összes ünnepi és rituális cikkek óriási nagy választékban érkeztek raktárra. Megrendelhető a legolcsóbb és legszolidabb bevásárlási forrásnál, a

„Safruth“

zsidó könyvkereskedésben
Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39.

Postai megrendelések a beérkezés napján pontosan eszközöltetnek. — Viszonteladók nagy árkedvezmény. Kérjen árjegyzéket.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk ha portobélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Utazók! Berkovicsn

Oradea, Zöldfa-utca (Str. Nicolai Iorga) 19.
Izletes konyha. Kerthelyiség.

T. Hölgyek!

Modern bubi transformációk, Postiche frizetek felelősség mellett a legolcsóbban és leglelküsemertesebben nálam szerezhetők be Tartós villanyos ondolás, amelynek tartósságáért 6—7 hónapig felelek. Párisból kitüntetve hajfestészetit tén. Minden színben, feismerhetetlenül, Párisi hennével, csak MUSSA Gyulánál kapható, Str. Memorandulul 10. Estélyi és színes parókák kölcsönzése.

25 éves izr. érettségizett, intelligens, komoly, jó-megjelenésű fiatalember vagyok, nagyobb kereskedelmi vállalat vezetője. Felcsigál vennék olyan intelligens hozzáállító leányt, kinek hozománya (mely biztosítatnak) révén az általam vezetett vállalatba betársulhatnék. Esetleg fényképpel ellátott leveleket „Amorett” jellegre kérek, diszkrétio biztosítás mellett a kiadoba. 3101

Temesváron tanuló liceumisták szigoruan, ארטי-עליתא-עליתא felvétetnek Bonna-ut 4. 3059

Perzsaszőnyegek-rovon szüksege? akkor írjon a következő címre:
Schnitof Emilné „ORIENT” Szővőművészeti Iskola ORADEA-MARE, Str. Episc. Ciorga-ru No 14 mely már évek óta a legtekintélyesebb gyapru és szelyem parizát, svéd s francia szővött szőnyegek, elsőrangú angol gyapru és szelyem fonalak, szőnyegtervek, szővőkellékek, legelőn. ősebb beszerzési forrása. Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Az őszi zsidóünnepre keres előimádkozó állást, megbízható vallásos tanulmista. Cim a kiadóban. 3093

Műhelynek, raktárnak alkalmas cca 200 m²-es száraz világos pincehelyiség és cca 120 m²-es földszintes terep bérbeadó. Tájékoztató Malom-u. 28 sz. alatt házfelügyelőnél

Géphimzést olcsón vállalk. Házhoz is elmennék. Vasut-utca 1. — Jammer Szerén.

40 lejt

küldjön be postabélyegben és 10 különböző kottát küld az Uj Kelet kiadó-hivatala

Perfekt német nevelőnő, ki a francia nyelvet is bírja, állást keres lehetőleg vidékre. — Ajánlatok „Intelligens” jellegre a kiadoba kérem. 3099

Keresek a belvárosban szoba-konyhás lakást szept. 1-re. — Cim a kiadóban „Öreg pár” jeligen.

Veszek érett vagy friss **trágyát.**
Cim a kiadóban.

Textil-engros branchból szakképzett segéd az Aradi Textilgyár cluji lerakánál felvétetik. Ajánlatokat csakis írásban, referenciákkal kértünk. 3094

Alkalmi prima hántott **tüzifa vétel.**

Míg a készlet tart, közvetlen a termelőtől ölelként 1500, vagononként 8300 leier érdezől közvetlen házhöz szállítva. Megrendelhető Lázár fatermelőnél, Uj-u. 10. Tel. 2-51

A belvárosban lakó zsidó uricsalád teljes ellátásra felvenne két vagy három iskoláslányt vagy két kisfiút, fürdőszoba és zongorahasználattal. Cim a kiadóban.

Dobozokat, postai és vasutládákat méretszert, rendelésre szállít

Lemnos ládagyár
Cluj, Calea Motilor 23. Telefon 194 és 645.

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel, Strada Ratiu (v. Kötő-u.) 3. Telefon 831.

Egy szépen butorozott nagy utcai parkettes szoba a belvárosban fürdőszoba használattal egy, vagy két fiatalembernek, kosztal is, vagy üresen irodának kiadó azonnalra. Cim a kiadóban.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat: Hollandi menyecske (Kosáry Emmi vendégjátéka. Napi bérlet 1. sz. B. Sorozat 3.)
Vasárnap 5-kor: Obsitos (Réthely Ödön föllépése. Méréselt helyárok. Sorozat 4.)
Vasárnap fél 9-kor: Ezüstsírály (Kosáry Emmi vendégjátéka. Napibérlet 1. sz. C. Sorozat 5.)
Hétfő: Csárdáskirálynő (Kosáry bucsuföllépése. Napibérlet 2. sz. A. Sorozat 6.)

A színházi iroda közleményei

Kosáry Emmy Kolozsvárott. Tegnap este kezdte meg négy estére terjedő vendégjátékát a legnagyobb primadonna Kosáry Emmy, akinek nevével és sikerével hangos Európa és Amerika minden világvárosának operetteszín-pada. Kosáry Emmyt épen most érte az a nagy kitüntetés, hogy meghívták Párisba, ahol eddig még sohasem adták a Csárdáskirálynőt s fölkérték, hogy a diadalmas magyar operette első előadásán ő kreaálja a címszerepet. Kosáry Emmyt tegnap este párját ritkító lelkesedéssel ünnepelte a nézőtér minden zugát megtöltő közönség. Ma este Kosáry Emmy a Hollandi menyecske címszerepét fogja játszani. Ez egyike legragyogóbb szerepeinek. Külön érdekessége lesz a mai estének, hogy Kosáry mellett még két vendég játszik: Kertész Mancsi, az aradi színház kedves szubrett primadonnája és a gyönyörű hangú Szűcs László, akinek a kolozsvári színpadon már igen szép sikerei voltak. Vasárnap este Buttykay Akos hangulatos, nagysikerű operette-jében, az Ezüstsírályban fog fellépni Kosáry Emmy s ebben a darabban is Szűcs László lesz a partnere. Hétfőn este a Csárdás királynő-ben bucsuzik a kolozsvári közönségtől Kosáry Emmy.

Az első premiére. Lázás izgalommal készül a színház drámai személyzete az idei évad első premiere-jére: Berger amerikai író világhírű Özönviz-ére, amely Szabó Imre átdolgozásában fog a jövő hét elején színre kerülni.

Obsitos olcsó helyárrakkal. Vasárnap délután 5 órakor Kálmán Imre Obsitos-át adják olcsó helyárrakkal, Réthely Ödönnel a címszerepben és a Kertész Mancsi vendégjátékával.

A Magyar Színház ünnepi megnyitása. Ünnepi külsők között, forró premierestékre emlékeztető hangulatban nyitotta meg tegnap este kapuit az újalakított, kitatarozott és új köntösbe öltöztetett kolozsvári Magyar Színház. A kényelmetlen és tátongó háttérű páholyok mögé biborvörös függönyöket szereltek fel, a mennyezet széles egyhangúságát hatalmas csillár színesíti most és a páholyok fölét színes, izléses, tompafényű lámpák közvetlenségét és melegséget kölcsönöznek az eddig meglehetősen sivár képet nyújtó színházteremnek. A színház megvilágítása is stilszerűbb, kényelmesebb lett, a felső csillár bágyadt ragyogása kellemes, enyhe világossággal árasztja el a termet, amelyet az ünnepi megnyitó alkalmából zsufolóság megtöltött a közönség. Elsőnek Erkel Ferenc Hunyadi-nyitányát játszta el a fegyelmезetten, pompásan öszszevágó interpretálásban a színház zenekara, majd a drámai társulat mutatkozott be Jókai generációkat nevel Aranyemberében. A kitérő előadás bőven kárpótolta a darab vontatottságáért, a színészeket hozszan és melegen ünnepelték. A darab címszerepében az újonnan szerződött drámai hős: Tóth Elek először lépett a kolozsvári publikum elé. A debütáló Tóth fegyelmезett, dallamos hangú és öntudatos színésznek bizonyult. A szerep nem adott módot arra, hogy képességeit érvényre juttassa, néhány megragadó jelenetben azonban bizonyosságot tett arról, hogy szerződ-tetése a drámai társulat határozott nyeresége. Forró tapsvihar köszöntötte a 86 éves, de fiatalos frissességgel játszó Szentgyörgyi Istvánt. Feltűnően jó, megkapóan élethű ábrázolást nyújtott Kemény László Christian szerepében, de a többiek is: Póór Lili, Marsi, Székelyhidi, Hoykó, Laczkó és Miklóssy Margit, mindannyian hozzájárultak az est megérdemelt sikeréhez. (k. r.)

Német könyv Lepage

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat B.-T. nyomása, Cluj, Str. Baron L. Pop (volt Brassai-u.) 10.

Üzletikönyvek

Journal-Inventár hitelesítve, beszerezhető

BOROS

papírkereskedésben
CLUJ

SPORT

Universitatea—KAC mérkőzés lesz vasárnap délután, előzőleg Ujságírók és Futballbírók

A tervezett Haggibbor—KAC mérkőzés ideiglenesen elmarad és ahelyett a KAC—Universitatea kiváló csapatai tartják meg barátságos mérkőzésüket. Az Universitatea Pop Juliannal, dr. Lázárral és dr. Hatieganuval megerősítve veszi fel a küzdelmet és így a KAC-nak minden tudását igénybe kell vennie, hogy a bajnokcsapat ellen jól szerepelhessen. A mérkőzést Jakobi Ernő bíró fogja levezetni. A KAC—Universitatea előtt az Ujságírók és Futballbírók csapata mérik össze erejüket. Az Ujságírók a következő felállításban fognak szerepelni: Horosz (Ellenzék), Molitorisz (Uj Hirek), Walter (Pásztortűz), Kasztner, Hátszegi (Uj Kelet), Winkle (Ellenzék), Inceze, Seress (Mai Világ), Jeremiás (Consum), Molnár (Ardealul Economic), Heim (Rador). Tartalékok: Kőmives Lajos és Kőbor.

A Bírók a következő csapatot állítják ki: Sugár, Grimm—Mann, Salvan—Scara—Popescu, Ciurel—Czineczár—Seliceanu—Moldovan—Bagyula. A mérkőzést Koncz Rudolf a bírósövetség elnöke fogja levezetni.

Prima tüzifát

legutányosabban házhöz szállít FISCHER
fatelep, Cluj, Piata Gării No 2.
Telefon 1300 Telefon 1300

Pályázat.

Az orastiei izr. hitközség a nagyünnepre előimádkozót keres. Megfelelő egyének tegyék meg ajánlatukat, Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg.

Az előjáróság

Alapítottatott 1874.

Reich B. Károly Fiai

Kötél- és kendergyárosok
Üzlet és iroda: BULV. REG. MARIA 15.
Telefon 6-49. ARAD Telefon 6-49.

Tilolt és gerebenezett kenderek
Gazdasági kötéllárak
Géphajtó kötelek
Malomhevederek
Zsinegek, zsákok, vízmentes ponyvák
stb.

Dieselmotor

120 HP. Budapest-fegyvergyári, kitérő állapotban, különféle okok miatt olcsón eladó. Ugyanitt elsőrangú malomgépek is olcsón átadók. — Megkeresések Ing. W. Ungar, Sibiu, Str. R. Maria 37.

Szerke
kivatal

...-Kolo
...-Pop (B

T
...-K

Ge. N. Sz.

...-K
...-K

...-K

1927 sze

J
a

Báz

napján, p

zsidó légi

Jabotinszki

denciáján

amelyben

zsidó ipar

után foly

cionisták

örökítse.

ténelmi je

kongressz

gresszusi

lefényképe

Wei

Távira

rövid kiv

nyitó besz

teljes aut

szövegéből

leteit.

Dr. C

tett lesz

utóbbi id

tésben, m

földeknek

tekintetés

mint azelő

illeti, jele

sz Agency

de a fölép

nek. Nem

lesztinába

mikor teszi

vagy márc

A moza

ügyi helyz

deficitet a

gazdaság a

évi költsé

az adósságo

Hajjeszód

várható, d

lehet majd

lejáratu kö

pedig főleg

sére bocsat

tését halad

tinában ne

küliek azt

és hallatlan

erkölcsileg

A munkások

nak meg k

Weizma

ezután a t

nak tisztvi

lucok egys

Beszédé

— Ami

krizist legy

és a cionist

S

Nachum

nőke, poli

mondotta:

— Az u

nagy győze

tikai tényez

azelőtt a ci